

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2016

**GESKIEDENIS V1
ADDENDUM**

Hierdie addendum bestaan uit 13 bladsye.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: KOMMUNISME IN RUSLAND, 1900–1940

WAS DIE 1917 REVOLUSIONÊRE UITDAGING VAN KAPITALISME IN RUSLAND SUKSESVOL?

BRON 1A

Hierdie bron bespreek die vroeë prestasies van die Russiese Revolusie en bied agtergrondinligting oor waarom Tsaar Nicholas II se bewind genadeloos was.

Die Russiese Revolusie het in 1917, tydens die laaste fase van die Eerste Wêreldoorlog, plaasgevind. Dit het Rusland van die oorlog verwyder en het gelei tot die transformasie van die Russiese Ryk tot die Unie van Sowjet Sosialistiese Republieke (USSR), deur die tradisionele Russiese monargie te vervang met die wêreld se eerste kommunistiese staat. Die Revolusie het in fases deur twee afsonderlike staatsgrepe, een in Februarie en een op Oktober, plaasgevind. Die nuwe regering, onder leiding van Vladimir Lenin, sou sy mag versterk na slegs drie jaar van burgeroorlog, wat in 1920 geëindig het.

Alhoewel die gebeure van die Russiese Revolusie skielik gebeur het, kan die oorsake teruggevoer word tot byna 'n eeu. Voor die Revolusie het die Russiese monargie progressief swakker en meer bewus geraak van sy eie kwesbaarheid en dus meer reaksionêr (onderdrukkend) geword. Nicholas II – die tsaar wat Rusland gelei het in die jare tot die aanloop van die rewolusie – het persoonlik gesien hoe revolusionêre terroriste sy oupa vermoor het asook sy eie pa se reaksie op die moord deur die wrede onderdrukking van die Russiese volk. Toe Nicholas II self in 1894 tsaar geword het, het hy soortgelyke wrede maatreëls gebruik om versetbewegings te onderdruk, wat elke jaar steeds groter en meer wydverspreid geraak het. Soos Nicholas se nuut opgelêgte onderdrukking op sy beurt nog meer onrus aangehits het, was hy gedwing om toegewings na elke voorval te maak: dit was op hierdie wyse dat Rusland se eerste grondwet geskep was, asook sy eerste parlement. Hierdie toegewings het geleidelik voortgegaan totdat Nicholas II se houvas op mag baie vervaag het. (tot niet gegaan het).

[Bron: vryelik vertaal uit www.sparknotes.com/history/european/russianrev. Toegang verkry op 10 April 2016]

BRON 1B

In hierdie bron beskryf skrywer, Alfred Knox, die opstand (muitery) in die weermag wat gelei het tot die omverwerping van Nicholas II in sy boek, *With the Russian Army: 1914 – 1917* (1921).

Ek was in gesprek met vriende daar in die gang op die eerste vloer, buite die kantoor van Generaal Manikovsky, die Hoof van die Departement, toe generaal Hypatiev, die chemiese kenner, en M. Terenshchenko aangekom met die nuus dat die depottroepe van die garnisoen gemuit (in opstand gekom teen die tsaar) het en in die straat afgeloop het. Ek het vir die eerste keer gehoor dat 'n afdeling van die Pavlovsky-regiment, wat die vorige aand op die polisie gevuur het, ontwapen was en tot die Preobrazhenskij-barrakke beperk was ...

Ons het na die venster gegaan en gewag. Buite was daar duidelike opwinding, maar geen geluid het na ons deur die dik dubbelvensters gekom nie. Groepe het by die hoeke gestaan en gebare gemaak (ekspressiewe bewegings met die hande en arms) en afwaarts in die straat aanduidings gemaak. Offisiere het haastig verdwyn... Dit het geblyk asof ons minstens tien minute gewag het voordat die oproermakers aangekom het. Met hyskraannekke (uitgestrekte nekke soos hyskrane), het ons eerste twee soldate gesien – 'n soort van 'n aankomende wag – wat in die middel van die straat gestap het en hul gewere op drentelaars gerig het om die pad skoon te maak. Een van hulle het 'n skoot op 'n ongelukkige chauffeur afgevuur. Toe kom 'n groot wanordelike massa van soldate, wat regoor die wye straat asook albei sypaadjies gestrek het. Hulle is gelei deur 'n klein (kort), maar uiters waardige student. Daar was geen beamptes. Almal was gewapen, en baie het rooi vlae gehad wat vasgemaak was aan hul bajonette. Hulle het stadig aangekom en uiteindelik versamel in 'n kompakte massa aan die voorkant van die Departement.

Gou het ons gehoor hoe die vensters en deure op die grondvloer breek, en die klank van die skote het ons bereik... 'n Opgewonde soldaat het in gehardloop: "U Hoë Eksellensie! Hulle is besig om hulself in die gebou in te dwing. Moet ons jou deur versper?" Maar Manikovsky het kalm gebly en gesê: "Nee. Maak alle deure oop. Hoekom moet ons hulle verhinder?" Soos die soldaat wegbeweeg het, verslae oor sy nuwe bereidwilligheid om ander tevrede te stel, het Manikovsky gesug en met die kenmerkende klik van bekommerd woede vir my gesê: "Kyk wat het ons Ministerie vir ons gebring!"

[Vryelik vertaal vanuit: www.spartacus-educational.com/RUSmarchR.htm. Toegang verkry op 10 April 2016]

BRON 1C

Hierdie bron toon die hoofopskrif van *The New York Times* wat die nuus van die abdikasie (oorgawe) van Nicholas II as 'n gevolg van die 1917 Februarie-revolusie oordra.

THE NEW YORK TIMES

REVOLUTION IN RUSSIA; CZAR ABDICATES; MICHAEL MADE REGENT, EMPRESS IN HIDING; PRO-GERMAN MINISTERS REPORTED SLAIN

REVOLUSIE IN RUSLAND; TSAAR ABDIKEER; MICHAEL BEKROON, HERTOOGGIN KRUIP WEG; PRO-DUITSE MINISTERS AANGEMELD AS VERMOOR

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: www.spartucus-educational.com/RUSmarchR.htm. Toegang verkry op 11 April 2016]

BRON 1D

Hierdie bron bevat 'n dokument wat deur die Bolsjewistiese regering ná die bewindsaannee uitgereik was. Dit is 'n verklaring van menseregte vir almal.

Verklaring van die Regte van die mense van Rusland

...Die eerste Kongres van Sowjetie, in Junie van hierdie jaar het die reg van die mense van Rusland op selfbeskikking verkondig.

Die tweede Kongres van die Sowjetie...het hierdie onvervreembare reg van die mense van Rusland meer beslissend en definitief bevestig.

In die uitvoering van die wil van die Kongresse, het die Raad van die Mense-Kommissarisse (Russiese Kabinet) besluit om as 'n basis vir sy aktiwiteite in die kwessie van nasionaliteite, die volgende beginsels toe te pas:

1. Die gelykheid en soewereiniteit van die mense van Rusland.
2. Die reg van die mense van Rusland tot vrye selfbeskikking, selfs tot die punt van afskeiding en die vorming van 'n onafhanklike staat.
3. Die afskaffing van enige en alle nasionale godsdienstige voorregte en gestremdhede.
4. Die vrye ontwikkeling van nasionale minderhede en etnografiese groepe wat die grondgebied van Rusland bewoon.

Dekrete sal onmiddellik voorberei word vir die vorming van 'n Kommissie op Nasionaliteite.

In die naam van die Russiese Republiek,

*Mense se Kommissaris vir Nasionaliteite
Yusov Djughashvili-Stalin
Voorsitter van die Raad van die Mense se Kommissarisse
V. Ulianov (Lenin)*

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: *Ten Days That Shook the World* deur John Reed, 1919]

VRAAG 2: KAPITALISME IN DIE VSA, 1900–1940**WATTER IMPAK HET DIE GROOT DEPRESSIE OP DIE LEWENS VAN GEWONE AMERIKANERS GEHAD?****BRON 2A**

Hierdie bron fokus op die onmiddellike impak van die Groot Depressie op die Amerikaanse werksmag.

Amerika se “Groot Depressie” het begin met die dramatiese ineenstorting van die aandelemark op “Swart Donderdag”, 24 Oktober 1929, toe 16 miljoen aandele van voorraad vinnig verkoop was deur paniekbevange beleggers wat geloofwaardigheid in die Amerikaanse ekonomie verloor het. Op die hoogtepunt van die Depressie in 1933, was byna 25% van die nasie se werksmag werkloos. Loon-inkomste vir werkers wat gelukkig genoeg was om hul werk te behou, het met byna 43% tussen 1929 en 1933 gedaal. Dit was die ergste ekonomiese ramp in die Amerikaanse geskiedenis. Plaaspryse het so drasties geval dat baie boere hul huise en hul grond verloor het. Baie het verhonger.

Gekonfronteer met hierdie ramp, was families verdeel of het uit hul huise getrek op soek na werk. “*Hoovervilles*” (vernoem na President Hoover, as ’n belediging), blikkiesdorpe (*shanty towns*) gebou vanuit verpakkingskratte, verlate motors en ander weggooimateriaal het regoor die land opgeskiet. Bendes jeugdiges, wie se gesinne hulle nie meer kon ondersteun nie, het die relings in motors wat met karton gemaak was gery soos so baie hobo’s (hawelose mense), met die hoop om ’n werk te kry... Amerika se werklose was aan die beweeg, maar daar was regtig nêrens om te gaan. Nywerhede was erg deur die Depressie geskud. Fabriekes het gesluit; Meule en myne was verlate; fortune was verloor. Amerikaanse besigheid en arbeid was albei in die moeilikheid.

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: www.sahistory.org.za/article/great-depression-usa-grade-11. Toegang verkry op 11 April 2016]

BRON 2B

Hierdie bron ontbloot die lyding wat families tydens die Groot Depressie moes ervaar. Let op die klem wat die impak van die depressie op die posisie van die vader in die gesin gehad het.

Vanuit een perspektief, kan die verhaal, wat na vore uit die Groot Depressie gekom het, beskryf word as een van familie-“disorganisasie” en -ontbering. Huweliksyfers het gedaal... en die neiging tot dalende geboortesyfers wat alreeds onderweg was, het gedurende die 1930's versnel. Alhoewel egskeidingsyfers ook afgeneem het, blyk dit grootliks asof dit die gevolg was van die onvermoë om prokureurs gelde te betaal; die aantal mense wat hul poste verlaat het (*desertions*) het tydens die dekade verhoog. In sommige gevalle het twee of meer gesinne in oorvol woonstelle of huise gewoon wat ontwerp was as enkel-familie koshuise... Vanaf 1929 tot 1931 het die aantal kinders wat toesig-instellings betree het met 50 persent toegeneem. In baie ekonomiese ontnemde (swak) families, het kinders aan wanvoeding gely met onvoldoende klerasie.

Dinge het veral moeilik gelyk vir werklose, manlike hoofde van families. Tradisionele opvattinge van geslagsrolle het tydens die 1930's geheers; gevolglik was daar verwag van mans om die broodwinners van hul gesinne te wees. Werklose mans het gevoel asof hulle mislukkinge was as gevolg van hul onvermoë om voorsiening vir hul families te maak. Sulke gevoelens van ontoereikendheid was vererger toe die mans die vernederende ervaring moes verduur van aansoek doen vir verligting, dikwels nadat hulle hul spaargeld opgebruik het. Werklose mans het dikwels by hul huise rond gehang tot die irritasie van hul vrouens... Kinders van arm gesinne, wat hul herinneringe van gesinslewe in die 1930's herroep, het dikwels hul vaders as emosioneel afsydig en gevoelloos beskou. Sommige werklose mans het hulle toevlug na drank geneem....

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: <http://ic.galegroup.com/ic/uhic>. Toegang verkry op 10 April 2016]

BRON 2C

Hierdie visuele bron toon mense wat in 'n lyn staan vir kos by een van die sokkombuise wat die behoeftiges tydens die Groot Depressie gehelp het. In die agtergrond is 'n reuse-advertensiebord wat die Amerikaanse droom uitbeeld. Let op die inherente teenstrydigheid.

WORLD'S HIGHEST STANDARD OF LIVING /
WÊRELD SE HOOGSTE LEWENSSTANDAARD

THERE IS NO WAY LIKE THE AMERICAN
WAY /
*DAAR IS GEEN MANIER ANDERS AS DIE
AMERIKAANSE MANIER*

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: www.sahistory.org.za/article/great-depression-usa-grade-11. Toegang verkry op 13 April 2016]

BRON 2D

Die bron toon die oneffektiewe stappe wat Hoover aangeneem het om te deal met die krisis wat deur die Groot Depressie veroorsaak was. Dit was 'n geval van te min te laat.

Die Republikeinse regering onder Hoover het 'n aantal maatreëls geïmplementeer om die Groot Depressie teen te staan. Onmiddellik na die ineenstorting van die aandelemark het Hoover alle Federale departemente gedirigeer (opdrag gegee) om openbare werke te bespoedig om werk te skep. In 1931 het hy die Heropbou-Finansies Korporasie (RFC) gestig om fondse aan banke, bou- en leningsverenigings, landbou-koöperasies en spoorweë wat in die moeilikheid was te voorsien. Na 'n ineenstorting van die Europese ekonomie in 1931 het hy ook die betaling van internasionale skuld terugbetalings aan die VSA opgeskort.

In 1932 toe die plaaslike regerings weens 'n geldtekort nie die werklooses kon help nie, het die regering \$ 300,000,000 aan lenings beskikbaar gestel om mense in poste te hou. Maar Hoover het die eise van die Demokrate geweier toe hulle vra dat die regering die geld na die werklooses versprei. Ten spyte van Hoover se pogings was Amerikaanse burgers nie oortuig dat hy effektief was nie. In die volgende verkiesing het hulle 'n demokraat – President Roosevelt – verkies.

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: *Making History Grade 11* deur Defterios, R et al, Heinemann, 2006]

VRAAG 3: IDEES OOR RAS IN DIE LAAT 19de EN 20ste EEU**HOE WAS DIE MENSEREGTE VAN MINDERHEISGROEPE GESKEND IN NAZI-DUISSLAND VANAF 1933 TOT 1945?****BRON 3A**

Hierdie bron verduidelik die vroeë stadiums van Hitler se bewindsoorname in Duitsland en dit gee ook insig in die uitsluiting van sekere rasse uit die sogenaamde Duitse heersersras.

Op 30 Januarie 1933, was Adolf Hitler vernoem tot kanselier, die magtigste posisie in die Duitse regering, deur die bejaarde President Hindenburg, wie gehoop het dat Hitler die nasie kon lei uit sy haglike politieke en ekonomiese krisis. Hitler was die leier van die regse Nasionalistiese Sosialistiese Duitse Werkersparty (genoem “die Nazi-party”). Die Nazi-party was uiters anti-Semitisties. Dit was, teen 1933, een van die sterkste partye in Duitsland, selfs al het ... die Nazi's slegs 'n pluraliteit van 33 persent van die stemme in die 1932 verkiesings vir die Duitse parlement (*Reichstag*) gewen.

Toe hy aan bewind kom, het Hitler vinnig beweeg om die Duitse demokrasie te beëindig. Hy het sy kabinet oortuig om die noodklousules van die grondwet op te roep wat die opskorting van individuele vryhede van die pers, spraak en vergadering toegelaat het... Die Magtigingswet van 23 Maart 1933 ... het Hitler diktatoriale magte gegee. Die Nazi's het ook in 1933 hul rasse-ideologie in die praktyk gestel. Die Nazi's het geglo dat die Duitsers “'n meerderwaardig ras” was en dat daar 'n stryd tussen hulle en minderwaardige rasse was. Hulle het die Jode, Roma (sigeuners) en die gestremde beskou as 'n ernstige biologiese bedreiging vir die suiwerheid van die “Duitse (Ariese) Ras,” wat hulle die heersersras genoem het.

Sowat 525 000 Jode in Duitsland was die hoofteiken van Nazi-haat. Die Nazi's het die Jode geïdentifiseer as 'n ras en die ras as “minderwaardig” gedefinieer. Hulle het ook haat-oorlogsoekende propaganda bepleit wat die Jode onregverdig geblameer het vir Duitsland se ekonomiese depressie en nederlaag in die Eerste Wêreldoorlog (1914 – 1918)

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: www.myjewishlearning.com/article/1933-1939. Toegang verkry op 16 April 2016.]

BRON 3B

Die bron bestaan uit twee uittreksels oor die impak van die Nurembergwette op die Jode en die Sigeuners.

Uittreksel 1: Hierdie koerantartikel fokus op hoe die Nurembergwette met die proses van diskriminasie teen die Duitse Jode begin het.

NUUS UIT DUITSLAND 1935

New York Herald Tribune, 16 September 1935

“Die skande van Nuremberg” deur Rudy Barnes

NUREMBERG, Duitsland, 15 September 1935. Streng nuwe wette wat Duitse Jode ontnem het van al die regte van Duitse burgers is op besluit deur 'n juigende *Reichstag* (Duitsland parlement) hier vanaand na 'n toespraak deur kanselier Adolf Hitler. Vanaand se dekrete is van die mees radikale maatreëls wat geneem was sedert die Nazi's aan bewind gekom het twee en 'n half jaar gelede. Die nuwe wette, wat in werking tree gaan op 1 Januarie help om die anti-Joodse deel van die Nazi-program te verwesenlik. Hulle word beskryf as 'Wette vir die beskerming van Duitse bloed en eer.' Soos gelees voor die *Reichstag* deur die president van die wetgewende liggaam, is hulle:

1. Huwelike tussen Jode en Duitse burgers verbode.
2. Fisiese kontak tussen Jode en Duitsers is verbode.
3. Jode word nie toegelaat om in hul huishouding Duitse dienaars onder die ouderdom van 45 aan te neem nie.
4. Jode is verbied om die swastika embleem (nou die landsvlag) te hys.

Oortreding van enige van die eerste drie wette is strafbaar met gevangenisstraf en harde arbeid. Skending van die vierde wet is strafbaar met gevangenisstraf. Vanaand se sitting van die *Reichstag* was onverwags deur Hitler uitgeroep. Die *Reichstag*, wat nou niks meer is as 'n rubberstempel, was nie tot orde geroep deur die President van die *Reichstag* om 09:00nm. Nadat die President oor die drie wette gepraat het, het hy die *Reichstag* gevra vir eenparige goedkeuring. Ses honderd mans, die meeste van hulle in bruin uniforms het opgespring ...

Uittreksel 2: Vera Laska, 'n ooggetuie, gee 'n opsomming van die impak van die Nurembergwette op Sigeuners.

Sigeuners is amptelik geklassifiseer as 'n nie-Ariese ras deur die Nurembergwette van 1935, wat ook eerstens die Jode geklassifiseer het; beide groepe was verbied om met Duitsers te trou. Sigeuners was later as a-sosiaal bestempel in 1937... Twee honderd Sigeuner mans was toe per kwota gekies en opgesluit (aangehou onder geweldige gevangenis voorwaardes) in die Buchenwald konsentrasiekamp. Sigeuners was verbied om vryelik te beweeg en was in laers gekonsentreer in Duitsland in 1939, wat later (1941) omskep was in omheinde ghetto's, waarvandaan hulle opgeneem was vir vervoer deur die kriminele polisie (met die hulp van honde) en na Auschwitz gestuur was (berugte konsentrasiekamp) in Februarie 1943.

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit: *Women In The Resistance And In The Holocaust: The Voices Of Eyewitnesses* deur V Laska, ed.]

BRON 3C

Hierdie bron fokus op Herman Goering (Hitler se adjunk) se pogings om 'n oplossing te vind vir wat hy na verwys het as die "Joodse Vraag".

Deur sy belange in die ekonomie van Ariesinasie (Joodse eiendom en ondernemings wat onder Duitse beheer geplaas was), en die gebruik van Joodse arbeid in konsentrasiekampe, was Goering onlosmaaklik (heeltemal) vasgevang in die poging om 'n oplossing vir die "Joodse Vraagstuk" te vind. In die winter van 1938-9 het hy magte om die ekonomiese uitbuiting van die Joodse bevolking te organiseer, verkry. Met die wyer kwessie van wat om te doen met die Jode dus uitgesluit vanuit die openbare lewe het hy Heydrich en die SS (Nazi-party militêre polisie), gedelegeer onder sy losse toesig. Goering was eers aangetrokke oor die idee van die verdrywing alle Duitse Jode na Madagaskar of na die Westerse moondhede... Na die uitbreek van die oorlog het die inbeslaglegging van Joodse bates vermeerder asook die uitbuiting van Joodse arbeid. Dit was gedurende die "reiniging" van die Europese ekonomie dat die Nazi-leierskap oorgegaan het na 'n finale oplossing vir die Joodse vraagstuk.

In die somer van 1941 het Goering vir Heydrich beveel om 'n plan vir die oplossing van die Joodse probleem deur enige beskikbare metode te vind. Heydrich het dit aangekondig by die Wannsee-konferensie op 29 Januarie 1942 deur gebruik te maak van 'n *carte blanche* (vryheid om te doen wat jy wil) vanaf die beweging se leierskap om voort te gaan met die uitwissing (totale vernietiging).

[Vryelik vertaal en aangepas vanuit – *Goering, Hitler's Iron Knight* deur R Overy]

BRON 3D

Hierdie bron toon oorlewendes van die Buchenwald konsentrasie-kamp in hul barakke na die bevryding deur die Geallieerde magte in op 16 April 1945.

[Vanuit: www.history.com/holocaust-concentration-camps. Toegang verkry op 18 April 2016]

ERKENNINGS

Ekstrakte en visuele bronne in hierdie addendum gebruik is geneem of aangepas uit die volgende publikasies.

Defterios, R *et al* 2006, *Making History Grade 11*, (Heinemann)

Laska, V ed *Women In The Resistance And In The Holocaust: The Voices Of Eyewitnesses*

Overy, R *Goering, Hitler's Iron Knight*

Reed, J *Ten Days That Shook The World*, 1919

<http://ic.gaegroup.com/ic/uhic>

<http://www.history.com/holocaust-concentration-camps>

<http://www.myjewishlearning.com/article/1933-1939>

<http://www.sahistory.org.za/article/great-depression-usa-grade-11>

<http://www.sparknotes.com/history/european/russianrev>

<http://www.spartacus-educational.com/RUSmarchR.htm>

